

יום שיא: נחל האסי

סדר יום

שטח פרטי הכניסה אסורה!

ביום שיא זה התלמידים מתבקשים לעסוק בסוגיות שונות של צדק חלוקתי ולהציע פתרונות לסוגייה של נחל האסי. שיעורי ההכנה לפעילות הבין תחומית, שיתקיימו לפני יום השיא, יעסקו בנושאים הבאים: פילוסופיה - גישות אתיות המאפשרות לקבוע עקרונות להתנהגות מוסרית; מתמטיקה - רעיון ההוגנות בחלוקת משאבים והקשר לצרכים השונים של פרטים; מדעים - ההשלכות האקולוגיות של בעלות פרטית ושל בעלות ציבורית על משאבי טבע. בפעילות הבין תחומית נשתמש ברעיונות אוניברסליים אלה להבנת המחלוקת ולמציאת פשרה הוגנת בין הצדדים. בקצרה, תושבי קיבוץ ניר דוד שבו עובר הנחל מעוניינים לסגור את הגישה של הציבור הרחב אליו. לעומתם, תושבי האזור, ובעיקר בית שאן השכנה, דורשים גישה חופשית אליו. כמחלוקת מקומית, המחלוקת על האסי מתרחשת במקום ספציפי ובזמן ספציפי, והפתרון למחלוקת עשוי להיות פתרון מקומי שיכול להיות תקף רק לנחל האסי. אולם, המחלוקת על האסי היא למעשה ביטוי לתופעה רחבה הרבה יותר שנקראת צדק חלוקתי, המתייחס לחלוקה הוגנת של משאבים. כשבוחנים את המחלוקת על האסי בצורה הזו, אפשר לייחס לה פתרונות שיש להם תוקף ומשמעות אוניברסליים.

אל יום השיא והפעילות הבין תחומית נצא מתוך ההכרה ברעיונות האוניברסליים שנלמדו בשיעורי ההכנה והשימוש בכוחם להבנת המחלוקת ולמציאת פשרה הוגנת בין הצדדים. התלמידים נכנסים אל נעלי המגשרים ונדרשים להבנה עמוקה של הצרכים של שני הצדדים. בתפקיד זה הם לא נדרשים לחשוב מי צודק או מי מנצח במחלוקת, אלא להציע לשני הצדדים הנאבקים מתווה שבו הם מכירים, מתוך מבט-על, בצרכים, ברגשות וברציונל של שני הצדדים.

הערה חשובה על רגישות פדגוגית: ההיבטים של המחלוקת הנוגעים לפערים תרבותיים, מעמדיים, ועדתיים בין תושבי קיבוץ ניר דוד לתושבי בית שאן השכנה הם חשובים, אך גם רגישים ונפיצים מאד. הם הופכים את הדיון על נחל האסי לחשוב ואקטואלי. עם זאת, בפעילות זאת התלמידים נדרשים להתבונן על המחלוקת ממקום של מומחים בתחומי הדעת, מבט שמרחיק אותם מהיבטים אלו. אם היבטים אלו יעלו על ידי התלמידים, שוחחו איתם על כך מהמקום האמפתי והרגיש אך השתדלו שהיבט זה של המחלוקת לא יהווה את עיקר הדיון. אם עולה מחלוקת בין התלמידים עצמם - אנא, עצרו אותה. יום זה עוסק בפשרה, שיתוף פעולה בין קבוצות שונות והבנה דרך דיאלוג ולא בשיח של "אנחנו והם".